

TRGOVAČKO PRAVO

Dr. sc. Andrea PEŠUTIĆ
Toni GANJTO

Ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu (*timeshare*), ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu, ugovor o ponovnoj prodaji i ugovor o zamjeni

UDK 347.4

Autori u ovome članku na zanimljiv, transparentan i detaljan način razmatraju pitanja vezana uz ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu (*timeshare*), ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu, ugovor o ponovnoj prodaji i ugovor o zamjeni.

Cilj ovoga članka nije usporedba prijašnjih odredaba Zakona o zaštiti potrošača i/ili Direktive 94/47/EC (prve Direktive o *timeshareu*) s važećim odredbama tih propisa, već iznijeti odredbe Glave X. ZZZP-a i Direktive koje uređuju relevantne pravne odnose te uputiti na određene razlike i možebitne nejasnoće u samoj Direktivi i/ili u Zakonu.

1. UVODNE NAPOMENE

Prije nego što pristupimo prikazu ugovora o pravu na vremenski ograničenu uporabu (*timeshare*)¹, želimo se osvrnuti na uređenje tog ugovora u zakonodavnom obliku i na izbor zakonodavca da materiju o kojoj je riječ propisuje baš u Zakonu o zaštiti potrošača (dalje: ZZZP).² Već je 1986. za područje koje je obuhvaćalo današnju Republiku Hrvatsku postojao poseban Zakon o pravu vremenskog korištenja turističkog objekta³, kojeg je poslovna praksa i doktrina tretirala kao ugovor o *timeshareu*.⁴ Sa svojih 14 članaka glede civilnopravnih

rješenja taj je Zakon bio jasan i konkretan te je rabio odgovarajuće izraze za taj tipičan turistički ugovor.

Republika je Hrvatska materiju *timesharea* unijela u prvi ZZZP iz 2003.⁵ i uredila ga u Glavi IX. kao Ugovor o pravu na ograničenu vremensku uporabu nekretnine. Novi ZZZP iz 2007. u Glavi X. zadržava naziv ugovora, koristeći se izrazom *nekretnine*, ali izmjenama i dopunama ZZZP-a iz 2012.⁶ iz naziva ugovora briše se riječ *nekretnine*, a odredbe Glave X. o *timeshareu* protežu se i na tri ugovora koji prije nisu izričito uređeni. Tako naslov Glave X., pa time i nazivi ugovora koji se u njoj uređuju, sada glasi: ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu, ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu, ugovor o ponovnoj prodaji i ugovor o zamjeni.

Nema dvojbe da je prije prijma RH u EU naša zemlja morala uskladiti svoje zakonodavstvo s pravom EU-a. No,

¹ U teoriji i praksi ovaj se ugovor često naziva ugovor o *timesharingu*, no u ovom članku koristimo se nazivom ugovor o *timeshareu*, kojim se koristi i naš zakonodavac

² Glava X., čl. 87. – 95. Zakona o zaštiti potrošača (Nar. nov., br. 79/07., 125/07., 79/09., 89/09., 78/12. i 56/13.).

³ Sl. I. SFRJ, 24/1986. i 31/1986.

⁴ Detaljnije vidjeti u Gorenc, V. (1988.) *Ugovor o hotelskim uslugama, alotmanu, zakupu turističkog objekta i timeshare*. Ljubljana, s bogatim popisom pravne literature o *timeshareu*.

⁵ Nar. nov., br. 6/03.

⁶ Nar. nov., br. 78/12.

to ne znači da se ujedno morao narušiti pravni red u zemlji pristupnici i da se materija koja usklađuje nacionalna prava s pravom EU-a morala naći baš u ZZZP-u, kao što je učinio naš zakonodavac. Članice EU-a su zemlje različitih pravnih sredina i ne bi se smjelo ignorirati nacionalna prava manje poznatih sustava, osobito manjih država, koje ionako prihvaćaju neki od većih pravnih sustava (germanski, romanski, anglosaksonski). Određena materija koja se izjednačava nerijetko bolje pristaje u neki već postojeći zakon koji je u određenju pravnoj sredini prihvaćen, logičan, tradicionalan, poznat, ureden itd., a da nije protivan smjernicama (direktivama – naš ih zakonodavac izričito naziva direktivama), pogotovo kad i one same upućuju na ugradnju u nacionalna zakonodavstva ne precizirajući naziv zakona. Dakako, moguće su situacije da sadržaj neke direktive uopće nije uređen nacionalnim pravom, ali tada novi institut treba urediti u sklopu najbliže materije.

Sukladno iznesenom nije bilo ozbiljnih razloga da se ugovor o kojem je riječ ne unese u **Zakon o obveznim odnosima** (dalje: ZOO),⁷ kao temeljni zakon koji u nas uređuje ugovore, a ne u ZZZP. Naime, čak se i prije donošenja ZZZP-a dio tadašnje Direktive 94/47 EZ-a o zaštiti potrošača kod *timesharea*⁸ u dijelu koji se odnosi na materiju obveznog prava mogao unijeti u ZOO, a dio te Direktive koji se odnosi na administrativne odredbe mogao se riješiti posebno, ponajprije u Zakonu o turističkoj djelatnosti,⁹ tipičnom zakonu o uređivanju te djelatnosti, jer je *timeshare* ugovor najbliže povezan s turizmom i poslovna ga praksa smatra ugovorom tipičnim za ugovore u turizmu.

Dodatno napominjemo da je tzv. **Smjernica o paket aranžmanima**¹⁰, koja se također odnosi na zaštitu potrošača, ugrađena u ZOO i Zakon o turističkoj djelatnosti, odnosno u Zakon o pružanju usluga u turizmu, a ne u ZZZP. Zbog slabe razvijenosti *timesharea* u RH, nedvojbeno je da su povrede ugovora o organiziranju putovanja¹¹ i posredničkog ugovora o putovanju¹² po opsegu i po broju značajnije za hrvatske potrošače (putnike, goste) nego povrede ugovora o *timeshareu*.

Unatoč tome, ta se dva ugovora ne propisuju u ZZZP-u, nego tamo gdje prema prirodnom okruženju pripadaju, tj. u ZOO zajedno s druga dva tipično turistička ugovora: ugovorom o alotmanu¹³ i ugovorom o ugostiteljskoj ostavi.¹⁴ Osim toga ZZZP je posebni zakon kojim se štite prava potrošača i on se kao *lex specialis* primjenjuje na sve ugovore, pa tako i na sve turističke ugovore.

Ipak, s obzirom na to da je zakonodavac propustio urediti ugovor o *timeshareu* i srodne ugovore u zakonima gdje ih je trebao urediti po prirodi stvari te s obzirom na to da je riječ o dugotrajnim ugovorima redovito visoke vrijednosti za potrošača, moramo istaknuti da je bolje da su uređeni u ZZZP-u nego da uopće nisu uređeni. Uz to, RH je time ispunila obvezu implementacije obje direktive o *timeshareu* u nacionalno zakonodavstvo.

Na kraju, svrha **Direktive 2008/122/EZ o zaštiti potrošača u odnosu na određene aspekte ugovora o pravu na vremenski ograničenu uporabu (*timeshare*), o dugotrajnim proizvodima za odmor, ponovnoj prodaji i zamjeni** (dalje: Direktiva) čiji je tekst ugrađen u ZZZP između ostalog jest postići visoku razinu zaštite potrošača, a ne urediti te ugovore.

2. IZVORNO ZNAČENJE POJMA *TIMESHARE*

Poslovna praksa, ZZZP iz 2003. i prvotni tekst ZZZP-a iz 2007. te Direktiva 94/47/EC kad se govorilo o ugovoru o *timeshareu* shvaćali su ga kao ugovor o pravu na vremensku ograničenu uporabu turističkog objekta u širem smislu nekretnine (engl. *immovable properties*). U tom se smislu davatelj *timeshare* ugovorom obvezivao predati na korištenje ugostiteljski objekt ili drugu nekretninu ili njezin dio i održavati ga, a korisnik (nositelj prava korištenja) se obvezivao primljenim se objektom koristiti u skladu s njegovom namjenom određeni broj godina u određenom razdoblju tijekom godine, vratiti ga i cijelu svotu naknade platiti u kratkom roku od sklapanja ugovora, odnosno kroz duži rok u obrocima. Ugovor je bio formalan, tj. morao je biti sklopljen u pismenom obliku. To bi bila klasična (standardna) definicija *timeshare* ugovora u dosadašnjoj poslovnoj praksi.

Pod pojmom *timeshare* podrazumijevala se vremenska jedinica (u pravilu mjerena u tjednima) rezervirana u nekom ljetovalištu za određeno razdoblje u godini tijekom više godina. Ugovor se sklappao za posebnu sobu, apartman, stan na dvije etaže ili vilu za određeni tjedan ili tjedne korištenja svake godine.

Institut *timesharea* je novijeg datuma, zapravo je počeo 1969. u Kauai Kailani na Havajima, tako da se pretvara u „industriju” s društvima koja u svojoj mreži obuhvaćaju velik broj *timeshare* abonenata (korisnika). U SAD-u, Švicarskoj, Njemačkoj, Španjolskoj i drugdje osnivaju se posebna društva (u pravilu kao dionička društva) koja se bave davanjem turističkih objekata u *timeshare*. Moguće je da vlasnik postojećeg hotela, marine ili nekog drugog objekta odluči davati ga u cijelosti ili djelomice u *timeshare*, ali će to s obzirom na „industriju *timesharea*” biti iznimka.

3. PROŠIRENI POJAM *TIMESHARE* UGOVORA I UVOĐENJE NOVIH UGOVORA

Prvotni sadržaj ugovora o *timeshareu* koji su se kao imenovani ugovori razlikovali od ugovora o zakupu, a odnosili su se na korištenje turističkim objektima (apartmani, sobe za smještaj, bungalovi i sl.), proširili su se i na druge nekretnine, kao što su lovišta, sportski tereni, kampirališta i sl., ali i na pokretne stvari kao što

⁷ Bilo u stari ZOO (Nar. nov., br. 53/91., 73/91., 111/93., 3/94., 7/96., 91/96., 112/99. i 88/01.) ili u novi ZOO (Nar. nov., br. 35/05., 4/08. i 125/11.).

⁸ *Directive 94/47/EZ, on the protection of purchases in respect of certain aspects relating to the purchase of the right to use immovable properties on a timeshare basis*, Oj L 280, 29. listopada 1994. bila je na snazi u vrijeme donošenja oba ZZZP-a, dakle i 2003. i 2007., a stavljena je izvan snage po donošenju *Directive 2008/122/EC on the protection of consumers in respect of certain aspects of timeshare, long-term holiday product, resale and exchange contracts* Oj L33/10, 3. veljače 2009., koja je u ZZZP implementirana kroz izmjene i dopune tog Zakona 2012.

⁹ Nar. nov., br. 8/96., 19/96., 76/98. i 76/99., kasnije zamijenjen Zakonom o pružanju usluga u turizmu (Nar. nov., br. 68/07. i 88/10.)

¹⁰ *Directive 90/314 ECC on package travel, package holidays and package tours*, Oj L 158, 23/06/1990.

¹¹ Čl. 881. do 903. ZOO-a.

¹² Čl. 904. – 908. ZOO-a.

¹³ Čl. 909. – 920. ZOO-a.

¹⁴ čl. 737. do 743. ZOO

su jahte, autokamp-vozila te na druge usluge vezane uz turističke usluge (izleti, lov, ribolov, razni popusti), kao i na usluge slične *timeshareu* (npr. *sale and lease back* – prodaj stvar i uzmi natrag u lizing). Te su se promjene različito uređivale (ili se nisu uređivale) u nacionalnim zakonodavstvima pa se i razina zaštite potrošača razlikovala od zemlje do zemlje članice EU-a. Postojeća Direktiva tako je postala nedostatna i trebalo ju je osuvremeniti, tj. donijeti novu. Novom Direktivom (2008/122/EZ) željelo se postići uspješnije funkcioniranje unutar-njeg tržišta EU-a, visoka razina zaštite potrošača te, s obzirom na to da se ti ugovori redovito sklapaju u turizmu u kojem je naglašen međunarodni element, maksimalna harmonizacija zakonodavstava članica EU-a u pogledu zaštite korisnika tih usluga. Tekst Direktive sastoji od povelike preambule (razlozi donošenja), 20 članaka, priloga s obveznim standardnim obrascima za sklapanje i odustajanje od ugovora te usporednom tablicom odredaba „stare“ i „nove“ Direktive. Naš je zakonodavac novu Direktivu preuzeo smjestivši je u ZZZP kao Glavu X. s deset članaka, s time da je definicije ugovora dao u čl. 3. ZZZP-a, zajedno s definicijama ostalih pojmova iz ZZZP-a.

4. POJMOVNO ODREĐENJE UGOVORA UREĐENIH GLAVOM X. ZZZP-a I DIREKTIVOM

Direktiva i Glava X. ZZZP-a uređuju ugovor o *timeshareu*, ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu, ugovor o ponovnoj prodaji te ugovor o zamjeni, a u člancima u kojima se definiraju pojmovi iz Direktive i ZZZP-a uz definicije navedenih ugovora daje se i definicija povezanog ugovora. Ove ugovore i s motrišta zakonodavstva EU-a i našeg nacionalnog prava smatramo imenovanim ugovorima, a na njih se mogu primijeniti obveznopravne norme nacionalnog prava nije li prisilnim normama Direktive ili ZZZP-om drukčije uređeno.

4.1. UGOVOR O PRAVU NA VREMENSKI OGRANIČENU UPORABU (*TIMESHARE*)

Ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu je ugovor sklopljen na razdoblje duže od jedne godine temeljem kojeg potrošač (korisnik, engl. *consumer*) uz naknadu stječe pravo korištenja jednog ili više noćenja kroz više razdoblja korištenja.¹⁵ Predmet ugovora o *timeshareu* je višekratno pravo smještaja i noćenja (prema Direktivi: *overnight accommodation*) tijekom više godina, a objekt u kojem se potrošač može koristiti tim pravom može biti nekretnina (hotel, apartman i sl.) ili pokretnina (brod, kamp-kućica i sl.). Propisi iz turizma i ugostiteljstva propisuju u kojim se objektima može pružiti usluga smještaja, pa u slučaju dvojbe preporučuje-mo proučiti te propise.¹⁶

U nazivu ugovora korišten je pojam „uporaba“, a u zakonskoj definiciji ugovora taj je pojam zamijenjen pojmom „korištenje“. To može dovesti do dvojbi dođe li do potrebe supsidijarne primjene odredaba sličnih ugo-

ra. Naime, izraz „uporaba“ iz naziva ugovora upućivao bi na supsidijarnu primjenu odredaba ugovora o najmu, a izraz „korištenje“ iz definicije upućivao bi na supsidijarnu primjenu odredaba ugovora o zakupu. Ovo jer ZOO o „uporabi“ određene stvari govori u odredbama kojima uređuje pojam najam,¹⁷ a o „korištenju“ određene stvari govori u odredbama kojima uređuje pojam zakupa.¹⁸ Osim toga, smatramo da je ugovor o *timeshareu* povijesno i sadržajno potekao iz ugovora o zakupu te da je po svom sadržaju, potrepštinama, postojećoj poslovnoj praksi i doktrini bliži zakupu nego najmu. Slijedom toga preporučujemo da se, ako strane međusobna prava i obveze nisu ili nisu odgovarajuće uređile pismenim ugovorom (unatoč tome što je obvezni sadržaj ugovora detaljno propisan), a činjenice i volja ugovaratelja upućuju na ovaj ugovor, supsidijarno primjenjuju odgovarajuće civilnopravne odredbe ZOO-a o ugovoru o zakupu. Ovo tim više jer zakonske odredbe i poslovna praksa o materiji zakupa sadržavaju rješenja koja se mogu primijeniti i na ugovor o *timeshareu*.

Posebnost i bitna značajka ugovora o *timeshareu* i razlika od ugovora o zakupu je u tome što se kod zakupa zakupljenim objektom koristi u kontinuitetu (šest mjeseci, dvije godine i sl.), dok se kod ugovora o *timeshareu* objektom koristi samo određeno vrijeme u godini, u pravilu sedam dana (*timeshare*) ili višekratniku od sedam dana (npr. od 1. do 14. kolovoza svake godine u razdoblju od trideset godina).

Iz navedenog proistječe da je *timeshare* ugovor imenovani, dvostranoobvezni, naplatni, formalni, konsenzualni, obveznopravni, a kad je riječ o nekretnini, i ugovor sa stvarnopravnim učincima (upis u zemljišne knjige čl. 87. st. 1. ZZZP-a).

4.2. UGOVOR O DUGOTRAJNOM TURISTIČKOM PROIZVODU

Ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu (engl. *long-term holiday product contract*) je ugovor sklopljen na razdoblje duže od jedne godine kojim potrošač uz plaćenu naknadu prvenstveno stječe pravo na popuste ili druge pogodnosti vezane uz smještaj, odvojeno ili zajedno s putovanjem ili drugim uslugama.¹⁹

Izvjestno je da su bitni sastojci tog ugovora popusti i druge pogodnosti potrošača (klijenta, gosta), vezane uz smještaj i druge ugostiteljske i turističke usluge. Stavljanje usluge smještaja na prvo mjesto upućuje nas na ugovore o hotelskim uslugama, a navođenje putovanja i drugih usluga upućuje nas na vezanje ovog ugovora i na ostale tipične turističke ugovore. To znači da se ovim ugovorom mogu ugovoriti popusti i druge pogodnosti za bilo koju turističku ili ugostiteljsku uslugu.

Nesporno je da se sadržaj ovog ugovora mora ugovoriti na vrijeme duže od jedne godine, no određene bi dvojbe mogao izazvati izraz „turistički proizvod“. Ekonomska turistička teorija i turistička praksa pod tim

¹⁵ Čl. 3. al. 18. ZZZP-a, čl. 2. st. 1. t. a) Direktive.

¹⁶ Popis propisa i njihovi tekstovi dostupni su na www.mint.hr.

¹⁷ Čl. 550. ZOO-a.

¹⁸ V. čl. 519. ZOO-a.

¹⁹ Čl. 3. al. 19. ZZZP-a, čl. 2. st. 1. t. b) Direktive.

izrazom razumijevaju ukupnost usluga i proizvoda kojima se posjetitelj koristi odnosno koje kupi tijekom svog turističkog putovanja²⁰, no pravno je riječ o turističkim i ugostiteljskim uslugama. ZZP se izrazom „turistički proizvod“ koristi za točno određene turističke i ugostiteljske usluge, tj. samo za one za koje su u konkretnom slučaju ugovoreni popusti i/ili druge pogodnosti i koje su samo dio usluga kojima se potrošač koristi na odmoru. U tom smislu smatramo da bi bilo bolje da je zakonodavac doslovno preveo tekst Direktive i, kao što je to učinjeno u hrvatskom tekstu Direktive, koristio se izrazom „dugotrajni proizvod za odmor“. No, po našem mišljenju, pravno bi najispravniji naziv ugovora bio: ugovor o dugotrajnom korištenju turističkih i/ili ugostiteljskih usluga.

4.3. POVEZANI UGOVOR

ZZP i Direktiva omogućuju sklapanje povezanog ugovora (naziv iz ZZP-a) ili popratnog ugovora (engl. *ancillary contract*, naziv iz Direktive) koji se veže uz ugovor o *timeshareu* ili ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu. Povezani ugovor je ugovor kojim se potrošaču pružaju usluge povezane s ugovorom o *timeshareu* ili ugovorom o dugotrajnom turističkom proizvodu, a pruža ih trgovac ili neka treća osoba na temelju ugovora te treće osobe i trgovca.²¹ Primjerice turistička agencija i potrošač sklopili su ugovor o *timeshareu* za turistički apartman, a uz to je agencija s ugostiteljem sklopila ugovor o pružanju usluga prehrane korisniku *timesharea*, za vrijeme kada ima pravo korištenja smještajem u apartmanu, pa će se korisnik *timesharea* u tom razdoblju koristiti uslugama iz oba ugovora (o *timeshareu* i o dugotrajnom turističkom proizvodu).

4.4. UGOVOR O PONOVNOM PRODAJI I UGOVOR O ZAMJENI

Ugovor o ponovnoj prodaji (engl. *resale contract*) je ugovor kojim trgovac uz naknadu „pomaže“ potrošaču pri prodaji ili kupnji prava na *timeshare* ili drugog dugotrajnog turističkog proizvoda.²²

Engleski tekst Direktive rabi izraz „*assists*“, što je vrlo širok pojam, a da pri tom ne definira opseg „pomaganja“.

I kod ovog ugovora upućujemo na terminologiju. Naime, gospodarska svrha ugovora o kupoprodaji je stjecanje vlasništva, a gospodarska svrha ugovora o *timeshareu* i ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu je stjecanje prava korištenja *timeshareom* ili popustom. U skladu s time niti trgovac ne pomaže pri prodaji nego pri prijenosu prava korištenja *timeshareom* sa starog na novog korisnika *timesharea* ili popusta. Riječ je o pravnom institutu sličnom podzakupu (podsjećamo da se ugovor o *timeshareu* razvio iz ugovora o zakupu), i u skladu s time na njega bi se supsidijarno trebale primjenjivati odredbe o podzakupu. Na žalost i u Direktivi i u ZZP-u stalno se spominju prodaja i kupnja, što je utjecaj anglo-

saksonskog prava, a poslovna praksa te izraze prečesto rabi, što iz neznanja, što iz kopiranja engleskih termina.

Ugovor o zamjeni (engl. *exchange contract*, a ugovor o razmjeni u hrvatskoj verziji Direktive u Sl. l. EU) je ugovor kojim se potrošač uz naknadu uključuje u sustav zamjene (razmjene) koji mu omogućava noćenje ili druge usluge, a u zamjeni s drugim osobama (korisnicima drugog *timesharea*) da povremeno uživaju u pravima koja potrošač ima na temelju svoga prava na vremensko ograničeno korištenje nekretnine.²³ Bez obzira na različite izraze u ZZP-u, engleskoj i hrvatskoj verziji Direktive, riječ je o institutu koji poslovna praksa već dugo naziva *timeshare swaps*, a sastoji se u tome da postoje trgovačka društva pojedinačno i/ili povezana društva u čijoj su mreži objekti na različitim mjestima ili s različitim sadržajima, a koja omogućuju da se korisnici *timesharea* ne koriste stalno samo istim objektom ili sadržajem, nego ih mogu mijenjati (npr. ljetovanje na Floridi, skijanje u Švicarskoj, a lov na medvjede u Kanadi).

5. MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO I ODNOS NACIONALNOG PRAVA I DIREKTIVE

5.1. IZBOR MJERODAVNOG PRAVA U ZEMLJAMA EU-A – OPĆENITO

Na području međunarodnoga privatnog prava problematika izbora mjerodavnog prava uređena je Uredbom (EG) Nr. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uvođenju Rimske konvencije o mjerodavnom pravu za ugovorne odnose iz 1980. (Rom I.), a u odnosu na predugovorne obveze izvješćivanja druge strane Uredbom (EG) Nr. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o mjerodavnom pravu kod izvanugovornih obveza (Rom II.), s time da obje Uredbe vrijede i nadalje. Prema Uredbi Rom I. (ugovorne obveze) ugovorne strane mogu same izabrati mjerodavno pravo (čl. 3.), a ako nisu ugovorile mjerodavno pravo, ugovor je podvrgnut pod pravo države s kojom je ugovor najuže povezan²⁴. No ako se dio ugovora može odvojiti iz ostatka ugovora (npr. kod ugovora o djelu montaža kupljenog postrojenja) te ako taj dio ugovora ima bližu vezu s nekom drugom državom, na taj dio ugovora iznimno se može primijeniti pravo te druge države.²⁵ Uredba Rom I. olakšava utvrđivanje pravnog poretka s kojim ugovor ima najužu vezu time što pretpostavlja da je to država u kojoj u vrijeme sklapanja ugovora strana koja obavlja karakterističnu radnju ima redovito boravište, odnosno glavnu upravu ako je riječ o trgovačkom društvu, udruženju ili općenito pravnoj osobi. Kod trgovačkih ugovora smatra se da ugovor ima najbližu vezu s državom u kojoj se nalazi glavno poslovno mjesto trgovca koji ima obaviti karakterističnu radnju ili u državi u kojoj se nalazi drugo poslovno mjesto istog subjekta, a prema ugovoru karakteristična radnja ima se obaviti putem tog poslovnog subjekta, a ne glavnog poslovnog mjesta.²⁶

²⁰ V. Pirjevec, B. (1998.) *Ekonomska obilježja turizma*. Zagreb: Golden marketing, str. 93, Čavlek, N. i dr. (2011.) *Turizam ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Zagreb: Školska knjiga, str. 63.

²¹ Čl. 3. al. 7. ZZP-a, čl. 2. st. 1. (h) Direktive.

²² Čl. 3. al. 20. ZZP-a, čl. 2. st. 1. t. (c) Direktive.

²³ Čl. 3. al. 21. ZZP-a; čl. 2. t. 1 (d) Direktive.

²⁴ Čl. 4. st. 1. prva rečenica Uredbe Rom I.

²⁵ St. 4. st. 1. druga rečenica Uredbe Rom I.

²⁶ Čl. 4. st. 2. Uredbe.

U čl. 5. Uredbe Rom I. pod nazivom „Potrošački ugovori“ uređuje se položaj potrošača, utvrđuje se na koje se ugovore on odnosi (isporuka pokretnih stvari i pružanje usluga potrošaču), kao i na koje se ugovore taj članak ne odnosi (npr. ugovor o prijevozu te ugovore o pružanju usluga ako se usluga potrošaču ima pružiti isključivo izvan države u kojoj potrošač ima redovito boravište). Posebno treba istaknuti st. 2. tog članka prema kojem se ne smije potrošaču oduzeti zaštita koju mu daju prinudni propisi bez obzira na to jesu li strane iskoristile slobodu izbora mjerodavnog prava ili se do njega dolazi temeljem odredaba o najužoj vezi.

I Direktiva i Pravilnik donesen na temelju ZZP-a u svojim prilogima (npr. Prilog I., Dio 2. alineja 4.) propisuju da u skladu s međunarodnim privatnim pravom ugovor o *timeshareu* može biti uređen pravom neke druge države članice, a ne one u kojoj potrošač ima boravište (engl. *consumer is resident*) ili uobičajeni domicil (engl. *habitually domiciled*), a možebitni sporovi mogu biti u nadležnosti drugih sudova, a ne sudova države članice u kojoj potrošač ima boravište ili uobičajeni domicil.

5.2. ODNOS ZZP-A I DIREKTIVE

Kako je naš zakonodavac odlučio zaštitu potrošača urediti jednim zakonom, odredbe ZZP-a morao je uskladiti s nizom direktiva EU-a, među kojima i s Direktivom 2008/122/EZ. Također, na ugovore iz Glave X. ZZP-a primjenjuju se i ostale odredbe ZZP-a, uključujući i one koje su usklađene s drugim direktivama.

Subjekti ugovora. Direktiva se primjenjuje samo na transakcije između trgovaca i potrošača. **Potrošač** je fizička osoba koja djeluje izvan okvira svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti²⁷.

Trgovac je fizička ili pravna osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu u okviru svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, kao i (treća) osoba koja nastupa u ime ili za račun trgovca.²⁸

Mjerodavno pravo. Opće je pravilo da primjena ZZP-a ne može smanjiti prava koja potrošači imaju na temelju drugih zakona. Jednako tako, ako ZZP nije drukčije odredio, na obveznopravne odnose iz potrošačkih ugovora primjenjuje se ZOO²⁹. Kako su ugovori iz Glave X. ZZP-a usuglašeni s Direktivom, u državama članicama EU-a dolazi do bitno jednakih (da ne kažemo istovjetnih) supstancijalnih normi nacionalnih prava glede ugovora o kojima je riječ.

Ipak glede primjene nacionalnog zakonodavstva ni ZPP ni Direktiva ne dovode u pitanje primjenu sljedećih pravila:

- opća pravila ugovornog prava (u nas je to ZOO),
- pravila koja se odnose na registraciju (upis) nekretnina i pokretnina kao i o prijenosu prava vlasništva na nekretninama,

- pravila koja se odnose na uvjete osnivanja ili režima davanja odobrenja (ovlasti) ili zahtjeva za davanje licencija³⁰ i
- pravila kojima se utvrđuje pravna priroda prava koja su predmet ugovora obuhvaćenih Direktivom, odnosno Glavom X.³¹ Ovo je vrlo važno jer su sva četiri ugovora u obveznopravnom smislu vrlo oskudno uređena jer se više mislilo na prijave, informiranje, odustajanje, preispitivanje itd., dok je pravna priroda ugovora prepuštena poslovnoj praksi i sudovima u svakom konkretnom slučaju. Naime, ni ZZP ni Direktiva ne određuju pravila kojeg (kojih) ugovora se općenito, ali i u konkretnim ugovorima, trebaju primijeniti ako dođe do potrebe kvalifikacije ugovora (npr. je li u pitanju najam ili ugovor o dugotrajnim proizvodima za odmor). Stoga smo radi boljeg razumijevanja ovog instituta u t. 4. 1. ovog članka istaknuli potrebu o kvalifikaciji, odnosno podrednoj primjeni ugovora o zakupu na ugovor o *timeshareu*. Kod drugih ugovora bit će i elemenata ugovora o nalogu, posredovanju, kupoprodaji, turističkih, a moguće i nekih drugih imenovanih ugovora, pa će u njima biti riječ o mješovitom ugovoru, uz primjenu pravila o takvim ugovorima.

Obvezujuća primjena ZZP-a i Direktive u međunarodnom privatnom pravu. Ni ZZP niti Direktiva općenito ne zabranjuju izbor stranog prava za ugovore koje uređuju. No, ako potrošač ima boravište u RH, ne smije biti lišen zaštite koju bi imao prema ZZP-u ili drugom zakonu kojim su uređeni pojedini oblici zaštite potrošača³². Isto tako potrošač se ne može odreći prava koja se stječu prema ZZP-u ili prema drugim zakonima (npr. da se odrekne prava na jamstvo za ispravno funkcioniranje stvari). Takve odredbe koje bi išle na štetu potrošača su ništetne³³.

Prema Direktivi države članice EU-a dužne su internim propisima osigurati da se potrošač ne može odreći prava koja su mu priznata Direktivom u slučaju kada se na ugovor primjenjuje **pravo neke države članice**.

Ako je mjerodavno **pravo neke treće zemlje** (nečlanice), potrošačima ne smije biti uskraćena zaštita koju im osigurava Direktiva u obliku u kojem se ona primjenjuje u državi članici ako se ugovor:

- a) odnosi na nekretninu koja se nalazi na području države članice (na području RH), *ili*
- b) ne odnosi izravno na nekretnine, a trgovac obavlja svoje gospodarske ili stručne djelatnosti u državi članici (RH) ili na neki drugi način usmjerava prema državi članici (RH), a ugovor spada u okvir te djelatnosti³⁴.

³⁰ Čl. 87. st. 3. al. 1. – 3. ZZP-a, čl. 1. st. 2. al. 1. – 3. Direktive.

³¹ Čl. 87. st. 3. al. 4. ZZP-a, čl. 1. st. 2. al. 4. Direktive.

³² Čl. 4. ZZP-a.

³³ Čl. 6. ZZP-a.

³⁴ Čl. 12. st. 1. l. 2. Direktive, čl. 6. st. 3. Pozivom na ugovore iz Glave X. ZZP-a.

²⁷ Čl. 2. st. 1. (d) Direktive, a čl. 3. al. 9. ZZP-a k tome dodaje „koja sklapa pravni posao“.

²⁸ Čl. 3. al. 16. ZZP-a i čl. 2. st. 1. al. (e) Direktive.

²⁹ Čl. 2. ZZP.

ZAKON O OBVEZIM ODNOSIMA
(Redakcijski pročišćeni tekst) - izdanje svibanj 2008.

Dotadne obavijesti i narudžbe:
tel.: 01/4699-760; e-mail: rrif@rrif.hr

6. OSTALE ODREDBE GLAVE X. ZZP-A I DIREKTIVE BITNE ZA UGOVORNE ODNOSNE KOJE UREĐUJU

6.1. OGLAŠAVANJE

U vremenu kad nas sa svih strana salijeću oglasi (iz svih medija, na ulicama, zgradama, prijevoznim sredstvima, poštanskim sandučićima itd.), pozivajući nas na sklapanje raznih ugovora, te su učestale prijevare trgovaca koji ih prezentiraju, nužno je nastala potreba zaštite potrošača donošenjem pravila kojih se trgovci moraju pridržavati prije sklapanja ugovora s potrošačem. To su pravila o oglašavanju i predugovorne obavijesti trgovca potrošaču o slopljenom ugovoru.

U čl. 16. i 17. ZZP-a relativno se skromno štiti potrošač kroz zabranu ostavljanja oglasnih poruka i materijala na poštanskim sandučićima, pod uvjetom da je zabrana na njima „jasno“ napisana³⁵. Jednako tako, obavijest o proizvodu koja ga prati mora biti takva kakva je potrebna „prosječnom“ potrošaču za donošenje odluke o kupnji. Iznimno, ako je neki poseban propis usklađen s pravilima EZ-a i uređuje označavanje pojedinog proizvoda, obavijest o proizvodu za takve proizvode mora sadržavati podatke koji su utvrđeni tim propisima. S obzirom na to da prema čl. 88. st. 1. ZZP-a u svakom oglasu koji se odnosi na ugovore iz Glave X. ZZP-a mora biti jasno naznačeno pravo potrošača na dobivanje prethodne obavijesti (iz čl. 89. ZZP-a) i mjesto na kojem potrošač tu obavijest može dobiti, očito je da su odredbe tih dvaju članaka *lex specialis* u odnosu na opće odredbe ZZP-a.

Prije daljnjih izlaganja ističemo pravnu prirodu izraza „oglas“, „oglašavanje“ i „prethodna obavijest“ rabljenih u Glavi X., čl. 88. i 89. ZZP-a, odnosno čl. 3. i 4. Direktive, te razliku između tih pojmova i pravnog pojma „ponuda“.³⁶ Navedena tri izraza u kontekstu u kojem su opisana nisu ponuda, već označuju „poziv da se učini ponuda pod objavljenim uvjetima“.³⁷ Možemo zaključiti da ponudu za sklapanje ovih ugovora zapravo daje potrošač na poziv trgovca.

Nudi li se potrošaču sklapanje ugovora o *timeshareu* u oglasu, dugoročnom turističkom proizvodu, preprodaji ili zamjeni potrošaču osobno, na promotivnom ili prodajnom događanju (engl. *event*), trgovac mora „u pozivu“ jasno navesti komercijalnu svrhu i prirodu događanja.³⁸ Ako je potencijalni potrošač nazočan promotivnom događanju, prethodna (predugovorna) obavijest mora mu biti dostupna za čitavo vrijeme događanja³⁹.

Ugovor o *timeshareu* i ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu ne smiju se oglašavati i/ili nuditi na tržištu kao ulaganje (engl. *investment*).⁴⁰ Ulaganje bi bilo kupnja nekretnine, kupnja dionica ili uloga društva i sl.

6.2. PRETHODNA OBAVIJEST

Naš je zakonodavac mudro postupio jer je obavijest o ugovorima iz Glave X. ZZP-a koju je trgovac dužan

dostaviti potrošaču prije sklapanja ugovora⁴¹ nazvao „prethodna obavijest“ i time izbjegao dvojbu je li riječ o možebitnom predugovoru. Skrećemo pozornost na to da Direktiva u engleskom tekstu tu obavijest naziva „*pre-contractual information*“, a u hrvatskom tekstu „predugovorne informacije“, tj. u oba se teksta koristi riječju predugovor. Predugovor, međutim, u većini europskih pravnih sustava nema značenje obavijesti (informacije), pisma namjere, pisma razumijevanja, već je on prvi ugovor. Naime, u našem i većini drugih nacionalnih prava predugovor je ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi (budući) glavni ugovor.⁴² Predugovor, dakle, obvezuje obje strane na sklapanje glavnog ugovora, dok se prema čl. 89. ZZP-a i čl. 4. Direktive trgovac obvezuje potrošaču prije sklapanja ugovora iz Glave X. pružiti potencijalnim ugovarateljima informacije (obavijesti) koje zahtijeva ZZP. Uostalom i sam ZZP i Direktiva u odredbama u kojima predviđaju pravo potrošača na „odustajanje“ od ugovora⁴³ jasno razlikuju prethodnu obavijest od predugovora kada navode da rok raskida (odustajanja) teče od dana sklapanja ugovora ili nekog obvezujućeg predugovora.

Obveze trgovca vezane uz prethodnu obavijest usljedice:

- pružiti potrošaču primjereni rok za odluku o sklapanju bilo kojeg ugovora iz Glave X.;
- potrošaču u pismenom obliku (na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, ne npr. telefonom) na jasan i razumljiv način pružiti točnu i jasnu obavijest o ugovoru koji predlaže, i to putem standardnog informacijskog obrasca, čiji je sadržaj i oblik propisao ministar nadležan za zaštitu potrošača⁴⁴;
- prethodna obavijest mora biti stavljena potrošaču na raspolaganje bez naplate;
- prethodna obavijest mora biti sastavljena prema izboru potrošača na jednom od službenih jezika države u kojoj potrošač ima boravište ili čiji je državljanin, a ako potrošač ima boravište ili je državljanin neke od država članica EU, može izabrati službeni jezik te države ako je to ujedno jedan od službenih jezika EU-a⁴⁵.

Podatci iz prethodne obavijesti čine sastavni dio ugovora i ne mogu se izmijeniti jednostranom izjavom trgovca, no strane se mogu izričito sporazumjeti i drukčije (dispozitivnost odredaba o prethodnoj obavijesti). One se mogu mijenjati i ako nužnost izmjena proistekne iz neuobičajenih i nepredvidivih okolnosti koje su izvan trgovčeve kontrole, a čije se posljedice ne bi mogle izbjeći čak i da je poduzeta sva potrebna pozornost (npr. potresom porušeni hotel, poplava, ali i neke mjere vlasti na koje trgovac ne može utjecati, ukratko viša sila).

³⁵ Čl. 16. ZZP-a.

³⁶ Što je ponuda vidi čl. 253., 254. i 255. ZOO-a, čl. 14. st. 1. UNCITRAL-a.

³⁷ U tom smislu čl. 14. st. 2. UNCITRAL-a, „an invitation to make offers“.

³⁸ Čl. 88. st. 2. ZZP-a, čl. 3. st. 2. Direktive, s time da u Direktivi iza riječi *in person*

nema zareza, pa bi se moglo shvatiti da se obveza odnosi samo na osobu nazočnu na promotivnom ili prodajnom događanju (engl. *promotion or sales event*).

³⁹ Čl. 88. st. 3. ZZP-a, čl. 3. st. 3. Direktive.

⁴⁰ Čl. 88. t. 3. ZZP-a i čl. 3. st. 4. Direktive.

⁴¹ Čl. 89. ZZP-a, čl. 4. Direktive.

⁴² V. čl. 268. ZOO-a, čl. 22. OR-a, par. 936. ABG-a, par. 145. BGB-a.

⁴³ Čl. 91. st. 2. i 3. ZZP-a, čl. 6 st. 2. (a) i (b) Direktive.

⁴⁴ Ministar gospodarstva RH je na temelju čl. 89. st. 3. ZZP-a donio Pravilnik o sadržaju i obliku obavijesti o ugovoru o vremenski ograničenoj uporabi, dugotrajnim proizvodima za odmor, ponovnoj prodaji i zamjeni (Nar. nov., br. 134/12.). Pravilnik sadržava četiri opsežna priloga obavijesti, i to posebno za svaki od navedenih ugovora. Po svom opsegu i sadržaju ti prilozi odgovaraju aneksima Direktive.

O tim promjenama trgovac mora obavijestiti potrošača prije sklapanja ugovora na papiru ili drugom potrošaču dostupnom trajnom mediju⁴⁶.

6.3. SADRŽAJ UGOVORA

Kada se ispune pretpostavke vezane uz sadržaj, oblik i dostavu podataka koji su po svojoj pravnoj naravi poziv potrošaču da učini ponudu dovoljno prije nego što bi potrošač mogao biti vezan ili ugovorom ili svojom ponudom, može se pristupiti sklapanju ugovora. Ugovor se sklapa putem standardnog informacijskog obrasca za ugovor koji se želi sklopiti.⁴⁷ To su obrasci propisani u prilogima Pravilnika o sadržaju i obliku obavijesti o ugovoru o vremenski ograničenoj uporabi, dugotrajnim proizvodima za odmor, ponovnoj prodaji i zamjeni, odnosno prilogima Direktive. Ono što je bitno istaknuti je da na kraju svakog obrasca piše: „**Potvrda primitka informacije:**“ a ispod toga: „**Potpis potrošača:**“. To potvrđuje naše mišljenje da tekst koji je poslan potencijalnom potrošaču nije ništa drugo nego obavijest (informacija) i da je svojim potpisom potrošač samo potvrdio primitak informacije. Tu informaciju potrošač može baciti u smeće, ali je može takvu kakva je i potpisati, ili je može izmijeniti i/ili dopuniti u dogovoru s trgovcem ili ne, te ju kao **ponudu za sklapanje ugovora poslati trgovcu**. Ugovor je sklopljen tek ako ga i kad ga trgovac potpiše.⁴⁸

Osim podataka navedenih u prethodnoj obavijesti (onako kako je prihvate obje strane na opisani način) i naš zakonodavac i Direktiva izričito propisuju da ugovori iz Glave X. ZZZP-a i Direktive moraju sadržavati:⁴⁹

- podatke o identitetu, prebivalištu ili sjedištu ugovornih strana,
- potpise ugovornih strana,
- datum i mjesto sklapanja ugovora i
- standardni obrazac za jednostrani raskid ugovora iz čl. 91. ZZZP-a. Taj je obrazac sačinjen kao Prilog V. Direktive, a u verziji na hrvatskom jeziku naziva se standardni obrazac za odustajanje koji olakšava korištenje prava na odustajanje i propisan je u Pravilniku o sadržaju i obliku obavijesti o pravu potrošača na jednostrani raskid ugovora o vremenski ograničenoj uporabi, dugotrajnim proizvodima za odmor, ponovnoj prodaji i zamjeni.⁵⁰

Trgovac ima i posebnu obvezu da prije sklapanja ugovora izričito upozori potrošača na postojanje prava na jednostrani raskid ugovora, dužinu roka za taj raskid i na zabranu plaćanja unaprijed za vrijeme toga roka,

6.4. PRAVO POTROŠAČA NA JEDNOSTRANI RASKID UGOVORA

Naslov čl. 91. ZZZP-a, „Pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora“, na prvi se pogled čini jasan, ali izraz „raskid“ s obzirom na sadržaj, smisao i ukupni tretman

nastanka ugovora iz Glave X. ZZZP-a ipak dovodi do određenih dvojbi.

Prethodna obavijest, potpis potrošača i daljnje radnje koje slijede, kao što smo istaknuli, još nisu ugovor. Nakon što je završena procedura slanja i vraćanja bez promjena ili promijenjenog teksta prethodne obavijesti, ona još ne postaje ugovor, već to postaje tek kada ju potpiše i trgovac. (Naravno, strane mogu ugovoriti da se to smatra ugovorom ili predugovorom, budući da je i predugovor – ugovor.) Od tog trenutka potrošač može pod uvjetima čl. 91. ZZZP-a raskinuti ugovor, prihvatimo li da je riječ o raskidu. No, u engleskoj verziji Direktive rabi se izraz *Right of withdrawal*, a u njenoj hrvatskoj verziji „pravo na odustajanje“. Izvorni tekst Direktive ne govori, dakle, o raskidu, nego o odustanku od ugovora, odnosno o povlačenju. U tom smislu povlačenje, odustajanje bez navođenja razloga iz čl. 6 st. 1 Direktive ima logičnog i pravnog smisla vezanog uz čl. 8. st. 2. Direktive prema kojem kad se potrošač koristi „pravom na odustajanje“ ne snosi nikakve troškove, niti je dužan platiti trgovcu vrijednost bilo koje usluge koju je trgovac imao prije odustajanja. Prema tekstu Direktive položaj potrošača je jasan i siguran glede možebitne reakcije i zahtjeva trgovca ako je potrošač u kratkom roku od 14 dana postupio prema čl. 6. Direktive. Naravno da ako se potrošač koristio pravom odustajanja, prestaju i obveze obiju strana na ispunjenje ugovora.⁵¹ No, ZZZP i cit. Pravilnik izričito ističu da je u navedenim situacijama riječ o raskidu ugovora, dok je ostali tekst praktički prepisan iz Direktive. Svjesno ili iz drugih razloga, time je naš zakonodavac uveo nepotrebnu nesigurnost u zaštiti potrošača glede ugovora o kojima je riječ. Naime, ugovori se u europskom pravu raskidaju iz opravdanih razloga jedne ili druge strane,⁵² a kod pojedinih ugovora iz posebnih razloga. Prema tome ugovori prema općim normama ne mogu se raskinuti bez nekog razloga, ugovornog ili zakonskog, pa tako to ne može ni potrošač.

Koristi li se svojim pravom jednostranog raskida (odustajanja od) ugovora, potrošač nije dužan trgovcu naknaditi nikakve troškove niti obavljene usluge koje je trgovac imao i pružio potrošaču prije pravodobnog odustajanja. S time su suglasni i ZZZP i Direktiva⁵³. No čl. 92. st. 2. ZZZP-a propisuje da potrošač ne odgovara za štetu koja je nastala trgovcu zbog toga što je potrošač iskoristio svoje pravo na jednostrani raskid ugovora, dok Direktiva samo utvrđuje da korištenjem pravom na odustajanje prestaju daljnje obveze obiju strana. Što je navelo zakonodavca da unaprijed ekskulpira potrošača od možebitne odgovornosti za nastalu štetu trgovcu zbog toga što je iskoristio svoje pravo, nije sasvim jasno. Naime, netko tko se koristi svojim pravom (ovdje potrošač pravom na raskid (odustajanje)) može time drugome (ovdje trgovcu) nanijeti štetu. Dogodi li se takva situacija i dođe do spora, sud će teško moći donijeti odluku ako objektivno utvrdi da šteta stvarno počinjena trgovcu.

⁴⁶ Čl. 90. st. 1. i. 2. ZZZP-a, čl. 5. st. 2. Direktive.

⁴⁷ Čl. 89. st. 3. ZZZP-a, čl. 4. Direktive.

⁴⁸ Čl. 90. st. 3 al. 1. ZZZP-a, čl. 5. st. 3. (a) Direktive.

⁴⁹ Čl. 90. ZZZP-a, čl. 5. Direktive.

⁵⁰ Nar. nov., br. 134/12.

⁵¹ Čl. 92. st. 1. ZZZP i čl. 8. st. 1. Direktive.

⁵² V. čl. 360. – 372. ZOO-a.

⁵³ Čl. 92. st. 1. ZZZP-a i čl. 8. st. 2. Direktive.

Od kada se računa rok od 14 dana za pravo potrošača na jednostrani raskid, odnosno kada prestaje pravo na raskid, sadržaj, obrasci, pismeni oblik itd., pobliže je uređeno daljnjim stavcima čl. 91. ZZP-a te cit. Pravilnikom. Ističemo samo da se početak računanja roka od 14 dana stavlja u korelaciju s danom primanja urednih standardnih obrazaca.

6.5. PLAĆANJE UNAPRIJED

Ugovori iz Glave X. ZZP-a moraju sadržavati odredbe i potpisani standardni obrazac o postojanju prava potrošača na jednostrani raskid (odustajanje) ugovora, s time da je prije isteka toga roka trgovcu zabranjeno od potrošača zahtijevati bilo kakvo plaćanje unaprijed (predujam, kapara, odustatnina), davanje jamstava trećih za potrošača, rezervaciju novca na računu, priznanje duga ili neku drugu naknadu potrošača trgovcu ili nekoj trećoj osobi ili izvršenje bilo kakve transakcije u vezi s ugovorom o pravu na vremenski ograničeno korištenje nekretninom, ugovorom o dugotrajnom turističkom proizvodu te ugovorom o zamjeni. Kod ugovora o ponovnoj prodaji dodatno se zabranjuje bilo kakva financijska transakcija prije nego što ponovna prodaja prava bude obavljena, odnosno ugovor o ponovnoj prodaji prestane na neki drugi način (npr. odustane od transakcije)⁵⁴.

Članci 94. i 95. ZZP-a odnose se na plaćanja temeljem planova obročne otplate, međusobne odnose i troškove raskida povezanih ugovora. Osim toga, propisuju da je trgovac ili treća osoba s kojom je potrošač sklopio povezani ugovor dužan vratiti potrošaču sve što je primio u roku od 30 dana od dana kada je trgovac primio obavijest o jednostranom raskidu (odustajanju od) ugovora.

⁵⁴ Čl. 93. ZZP-a i čl. 9. Direktive.

7. ZAKLJUČAK

U članku su prikazane odredbe Glave X. ZZP-a i Direktive koje uređuju relevantne pravne odnose u ugovoru o *timeshareu*, ugovoru o dugotrajnom turističkom proizvodu, ugovoru o ponovnoj prodaji te ugovoru o zamjeni. Upućeno je na određene razlike i nejasnoće u samoj Direktivi i/ili ZZP-u zbog kojih bi moglo doći do problema u njihovoj primjeni. Prikazane su također nužne odredbe ZZP-a kao cjeline.

Sva su četiri ugovora u obveznopravnom smislu minimalno uređena jer je svrha Direktive i ZZP-a ponajprije visoka razine zaštite potrošača i maksimalna harmonizacija zakonodavstava država članica EU-a u pogledu zaštite potrošača. Tako je pravna priroda ugovora prepuštena poslovnoj praksi i sudovima u svakom konkretnom slučaju, a na njih se mogu primijeniti obveznopravne norme nacionalnog prava nije li prisilnim normama Direktive ili ZZP-a drukčije uređeno. Nedostatnost obveznopravnih normi upućuje na potrebu kvalifikacije ili podrednu primjenu ugovora o zakupu na ugovor o *timeshareu*. Kod drugih ugovora ima i elemenata ugovora o nalogu, posredovanju, kupoprodaji, turističkih i nekih drugih imenovanih ugovora pa će se na njih primjenjivati pravila o tim ugovorima.

✓ Literatura:

- Čavlek, N. i dr. (2011.) *Turizam ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Zagreb: Školska knjiga.
- Gorenc, V. (1988.) *Ugovor o hotelskim uslugama, alotmanu, zakupu turističkog objekta i timeshare*. Ljubljana.
- Pirjevec, B. (1998.) *Ekonomska obilježja turizma*. Zagreb: Golden marketing.

